

ȘTEFAN DELUREANU (1926–2015)

RALUCA TOMI

În ziua de 13 iunie 2015 s-a stins renumitul italianist Ștefan Delureanu. S-a născut pe 25 februarie 1926, la Mangalia, un oraș căruia i-a păstrat peste ani o tandră amintire. Tinerețea i-a fost luminată de atmosfera boemă a Mangaliei, ce adăpostea, asemenea Balicului, o elită artistică, izvor de inspirație pentru tinerii dornici să-și cizeleze spiritele. De nenumărate ori domnul profesor Ștefan Delureanu evoca frumusețea acelor timpuri, prietenii legate pe viață între tinerii mangalioți. Mulți dintre ei au ajuns pictori, arhitecți, regizori, istorici, scriitori, curatori de galerii și muzee de artă.

Plecat de pe meleagurile natale, Ștefan Delureanu a absolvit Facultatea de Litere și Filozofie din București, unde a avut privilegiul să aibă profesori de talia lui Gheorghe Brătianu, C.C. Giurescu. Pasionat de istorie, Ștefan Delureanu a participat și la cursurile de limbi clasice desfășurate pe lângă Institutul de istorie „Nicolae Iorga”.

Evenimentele politice, sosirea comuniștilor la putere, i-au curmat brusc evoluția academică. Rămas fără averea părintească, naționalizată, fără dreptul de a profesa în învățământ, în anul 1951 a fost arestat și forțat să lucreze în colonii de muncă din Dobrogea și Moldova. A fost eliberat după moartea lui I.V. Stalin și nevoit să se angajeze într-o unitate socialistă, pe post de contabil.

Destinul său științific începe în 1972, când, odată cu susținerea tezei de doctorat dedicată temei *Mazzini și românii*, va participa și la al XLVI-lea Congres al Institutului de Istorie a Risorgimento-ului, desfășurat la Genova, chiar în anul împlinirii a 100 de ani de la dispariția ilustrului revoluționar italian. Este momentul în care se contopesc genetic destinul istoricului Ștefan Delureanu cu cel al italianistului, fiind sprijinit permanent în frumoasa sa carieră de grija și dragostea soției sale, Victoria. A fost cucerit total de farmecul literaturii și istoriei italiene, dar mai ales de generozitatea, loialitatea și patriotismul lui Giuseppe Mazzini, de devotamentul luminos al generației ce a înfăptuit Italia, respectiv România.

De atunci a fost un invitat permanent al Congreselor risorgimentale, participând la manifestări științifice organizate de marile universități italiene din Roma, Torino, Milano, Napoli etc. Istoricii peninsulari l-au adoptat și l-au prețuit continuu, iar prietenii sale cu nobilele spirite ale istoriografiei italiene sunt mărturisite de vasta corespondență întreținută cu acestea. Istoriei Italiei risorgimentale i-a închinat mai

multe cărți: *Risorgimento italiano e risorgimento romeno*, Napoli, 2005; *Mazzini și românii în Risorgimento*, București, 2006; *Garibaldi între mit și istorie*, București, 2007; *Italia și România spre unitatea națională: un secol de istorie paralelă (1820–1920)*, București, 2010. Aceștia li se adaugă câteva sute de studii apărute în prestigioase reviste de specialitate: „Rassegna Storica del Risorgimento”, „Il Pensiero Mazziniano”, „Revista Istorică”, „Studii și Materiale de Istorie Modernă” etc.

Ștefan Delureanu a fost cel mai cunoscut risorgimentist român, iar din 1991 a inițiat grupul român de studiere a Risorgimento-ului, afiliat Institutului de Istorie a Risorgimento-ului din Roma, grup al cărui președinte onorific a fost până la moartea sa.

În ultimii cincisprezece ani profesorul Ștefan Delureanu a fost atașat ideii democrației creștine europene, căreia i-a dedicat mai multe contribuții, remarcate de reprezentanții de seamă ai acestei doctrine: *Geneza Europei comunitare. Mesajul democrației de inspirație creștină*, București, 1999; *Les „Nouvelles Equipes Internationales”. Per una rifondazione dell’Europa (1947–1965)*, 2006; *Uniunea Europeană a federaliștilor români ai Europei unite. Mărturie și memorie (1947–1957)*, București, 2007; *Noile echipe internaționale și facerea Europei: cooperarea democrației creștine și aportul exilului la reconfigurarea istoriei*, Buzău, 2008 etc. Atașamentul față de europenism l-a transmis prin scrierile sale „tinerilor mirabili ai acestei țări, o transmitere de făclie de la precursori, spre neîntrerupere, într-o rebotezarea ei europeană”.

A tradus din literatura italiană, a scris despre aceasta și despre istoria Italiei moderne și contemporane în reviste de cultură („Secolul XX”, „Revista 22” etc.), a acordat interviuri, unde a susținut traiectul european al României, fiind un fidel apărător al democrației și al ideii liberale. Nu întâmplător, ultima sa carte, apărută în 2014, se intitulează: *Ora planetară a României 1989–1990*.

A fost generos cu tinerii pasionați de istorie, literatură, fiind apreciat de studenții săi de la Facultatea de Istorie și cea de Științe Politice, din cadrul Universității din București. A fost ambasadorul prețuit al culturii române, fiind invitat să țină prelegeri la universități și institute de cercetare renumite din Italia și Germania.

Datorită generozității intelectuale și sufletești, a creat în jurul său un grup de cercetători români și italieni, pe care i-a îndrumat cu dragoste părintească, sădindu-le respectul față de nobila meserie, pe care a iubit-o neconținut, până în ultimul ceas.

Pentru meritele sale a fost decorat de Republica italiană, a primit premiul „Marian Papahagi” acordat de Universitatea „Babeș-Bolyai”, Institutul de Cultură Italian din București, Centrul Cultural Italian din Cluj, Ambasada Italiei la București. A primit de-a lungul frumoasei sale cariere premii și diplome din partea mai multor

universități italiene, dar poate cel mai frumos omagiu i-a fost adus de prietenii săi italieni, care în 2011 i-au dedicat un emoționant film – *Ștefan Delureanu, una Storia, la Storia* – care a fost prezentat în România și Italia, pentru a face cunoscut destinul unic al unui pasionat italianist.

Pentru cei care au avut privilegiul să-l cunoască și să se bucure de prietenia și ospitalitatea sa în modestul, dar ospitalierul apartament din bulevardul Dimitrie Cantemir, luminat de peisajele Mangaliei și de emoționanta fragilitate a devotatei sale soții, Ștefan Delureanu va rămâne un reper uman, moral și profesional.

Ștefan și Victoria Delureanu s-au stins amândoi, în aceeași zi, lăsând în inimile celor care i-au prețuit durerea despărțirii, dar și datoria de a duce mai departe devoțiunea pentru studiul istoriei.

Dumnezeu să-i odihnească!